

HET BESTE VAN ONSZELF

DE PERSOONLIJKE KANT VAN FILANTROPIE

Een ernstig ziek kind, de dood van een naaste of de confrontatie met sociaal onrecht, het zijn ervaringen die er diep inhakken. Bij sommige betrokkenen wordt het leed de motor om zich actief in te zetten en anderen te helpen. Wat drijft deze wereldverbeteraars?

Tekst Jutta Buytaert & Foto's Fred Debrock

Filantropie is wereldwijd in opmars. We geven met zijn allen meer aan goede doelen en zijn ook sneller geneigd er zelf een op te richten. Nicolas Bastenie, filantropieadviseur bij de Koning Boudewijnstichting, ziet twee redenen: "Overheden bezuinigen en tegelijk willen individuen steeds meer zelf het verschil maken." Volgens de leerstoel voor filantropie van de Universiteit van Luik wordt een vijfde van de stichtingen van openbaar nut in België opgericht na een moeilijke ervaring in de persoonlijke omgeving. De bezielers zetten hun tijd, geld of

expertise in, vaak om te zorgen dat anderen niet hetzelfde hoeven mee te maken. Dat wordt ook wel de 'missie van een overlever' genoemd: is iemand overleden aan Alzheimer, dan zet diens partner zich in voor het onderzoek naar deze ziekte. Het hoeft overigens niet altijd om een traumatische ervaring te gaan, weet Bastenie, er zijn evengoed goede doelen die ontstaan uit een positieve ervaring of een persoonlijke meevaller. "Een universele drijfveer bestaat niet."

Een moeilijke ervaring drukt je met de neus op de feiten, vertelt sociaal psycholoog Griet Van Vaerenbergh van de opleiding Toegepaste Psychologie aan Thomas More. "Het leven kan plots omslaan. Dat doet ons stilstaan bij de essentie en nadenken

over hoe we ons nuttig kunnen maken. Je energie in een goed doel steken, niet iedereen zal dat doen, maar het is een manier om dankbaarheid te uiten en ons verlangen om te helpen vorm te geven." Daar zijn verschillende redenen voor. "Mensen die persoonlijk betrokken zijn, voelen meer empathie en zullen sterker de behoefte ervaren om anderen bij te staan, ze weten immers wat het is om hulp nodig te hebben. Dat werkt ook in op ons rechtvaardigheidsgevoel: we zien het als onze plicht – terwijl we het zelf zo goed hebben – om iemand in nood te steunen." Ten slotte helpen we er ook onszelf mee: "Het levert ons een altruïstisch zelfbeeld op. Veel mensen voelen zich beter door zich onbaatzuchtig in te zetten voor anderen."

DE KUNST VAN HET LEREN

Leerproblemen, veel ouders breken zich er het hoofd over. Ook Romy, de dochter van Catherine, had het in de lagere school moeilijk. Dat zette Catherine aan het denken: "Ik heb tijd om Romy te helpen, een netwerk en geld om allerlei tests te laten doen. Maar wat als je dat allemaal niet hebt? Voor kinderen in kansarme situaties zijn leerproblemen een straatje zonder einde." Catherine richtte The Art Of Giving Foundation op, waarmee ze geld inzamelt voor Teach for Belgium en Kras Jeugdwerk. "Kras is met de opbrengst huiswerkklassen gestart op vijf locaties in Antwerpen. Het bereikt veel kinderen, omdat hun ouders beseffen dat ze niet kunnen helpen met het huiswerk." In een volgende fase zal Kras ook eventuele leerproblemen bij kansarme kinderen opsporen.

In plaats van pakweg een spaghettiavond te organiseren verkoopt Catherine kunst voor het goede doel: twee keer per jaar houdt ze thuis een tentoonstelling. "Ik wilde het op een leuke manier aanpakken, vanuit mijn eigen - zij het amateuristische - passie voor kunst." Ondertussen verleenden al twaalf Belgische kunstenaars hun steun aan het project, onder wie Nick Ervinck en Fred Eerdekens. "Kunstenaars kijken anders naar de wereld. Niet zelden hebben ze zelf problemen gehad in het onderwijs. Ik ben er nog geen één tegengekomen die geen gevoel heeft met het thema." Ook veel kopers herkennen zich in het verhaal. "Niet passen in de standaard, die frustratie hebben zoveel mensen."

Catherines dochter beseft goed dat The Art of Giving door haar is ontstaan. "Romy is daar heel trots op, ze wil ook altijd helpen bij de tentoonstellingen." Dit jaar brachten die al 50.600 euro in het laatje, goed voor 3373 uur buitenschoolse onderwijs-ondersteuning.

theartofgivingfoundation.be

ONGEWONE GEZICHTEN

“Mijn dochter An had een ongewoon gezichtje”, vertelt Jet Vermeylen-Nuyts, bezielster van Vaga – Vereniging voor Aangeboren Gezichtsafwijkingen. An werd geboren met het syndroom van Treacher Collins en stond voor een jeugd vol operaties, logopedie en starende blikken. Het zette de wereld van het gezin op zijn kop. “De eerste vijf jaar waren het ergst, als ik nieuwe ouders die kan besparen is mijn doel bereikt.”

Ouders ervaren vaak complete ontredde- ring als hun baby ter wereld komt met een defect in het gezicht. Meestal gaat het om een lip-, kaak- of gehemeltespleet – gebruik liever niet het kwetsende ‘hazenlip’, benadrukt Jet. “Ze moeten afscheid nemen van een ideaalbeeld en opboksen tegen de reacties uit hun omgeving. Dok- ters overladen hen met noodzakelijke medische informatie, maar ouders zoeken ook antwoorden op praktische vragen. Hoe ze een flesje moeten geven bijvoorbeeld. Daarvoor kunnen ze bij ons terecht, dag en nacht.”

“Wij moesten 45 jaar geleden alles zelf uitzoeken”, herinnert Jet zich. Het idee om die ervaring door te geven in een patiëntenvereniging kwam van een be- vriende chirurg. An was toen al twintig. “We zijn gestart met een oude computer op een paar schragen.” De beginperiode was ontmoedigend. “We hoorden veel mensen denken: ‘Dat zijn een paar ma- dammekes met veel tijd. Die zullen er wel vanzelf genoeg van krijgen’, maar onder- tussen bestaan we 25 jaar.”

“De eerste vijf jaar na de geboorte van mijn dochter waren het ergst, als ik nieuwe ouders die kan besparen is mijn doel bereikt”

Vaga kreeg de ‘Hoge Bescherming van Hare Majesteit de Koningin’. De vzw organiseert familiefeesten voor lotgenoten, bracht al een kinderboek uit, *De droom van Kaat*, en Jet geeft geregeld lezingen. Vandaag telt Vaga 26 vrijwilligers en allemaal hebben zijzelf of een naaste een aangeboren gelaatsafwijking. “Die persoonlijke ervaring is nodig, anders hou je het niet lang vol.” De zetel van de vereniging staat in Jets huiskamer. Letterlijk. “Het is dat huiselijke, en het herkenbare van mijn eigen verhaal dat geruststelt. Ik denk niet dat Vaga zo lang had bestaan mochten wij een kantoortje in een ziekenhuis hebben gehad.”

vaga.be

DE ZEE IS GEEN ZWEMBAD

In april 2011 gingen Bavo Verheyden en zijn oudere broer Bart zwemmen in zee, nabij het Zuid-Afrikaanse Port St. Johns. Niet eens zo ver van het strand raakten ze in de problemen en de toen 21-jarige Bavo verloor de krachtmeting met de zee. Na de dood van haar jongste zoon richtte hun moeder Caroline Safe Coastal Tourism op. “Zwemmen in zee kan levensgevaarlijk zijn en het is een probleem waar veel te weinig aandacht aan besteed wordt door toeristische organisaties en het onderwijs. Sensibiliseren is broodnodig. De zee is geen zwembad.”

“Kort na het ongeluk gaven familie en vrienden ons het gevoel dat onze zonen

onnodige risico's hebben genomen. Maar ik ken mijn kinderen en de jongens konden zwemmen. We hadden het reisadvies voor Zuid-Afrika doorgenomen, daar stond niets in over zwemmen in zee.” Later bleek dat de jongens verrast werden door een *muistroom*, waarbij het water met grote kracht tussen twee zandbanken naar de open zee gestuwd wordt. “We hadden daar nog nooit van gehoord. Ook ter plaatse was er niemand die hen waarschuwde.” De informatie kwam met stukjes en beetjes, vergde veel onderzoek. Pas een jaar na Bavo's dood richtte zijn familie de vzw op. “Ik wilde niet de indruk wekken dat het iets kortstondigs was, om zijn dood te verwerken”, zegt Caroline, die zich on-

dertussen al vijf jaar intensief inzet voor haar organisatie. “Onder onze impuls heeft Buitenlandse Zaken het reisadvies voor Zuid-Afrika aangepast. Nu werken we met een groep studenten van de Arteveldehogeschool en gesteund door het Vlaams Instituut voor de Zee aan educatieve tools om kinderen spelenderwijs vertrouwd te maken met de gevaren van de zee.”

Bavo blijft een belangrijke rol spelen. “Ik vind het belangrijk dat mensen hem niet vergeten, maar het belangrijkste is dat anderen dit niet hoeven mee te maken. Telkens als zich een incident voordoet, word ik aangemoedigd om door te zetten.” safecoastaltourism.org

“We geven een signaal: je staat niet alleen, er is nog een toekomst en we gaan die zo goed mogelijk aanpakken”

VOORUIT NA EEN ONGEVAL

Bij een zwaar busongeluk in Egypte raakte het hele gezin Filliers gewond, vader Jan overleed ter plaatse. Drie maanden later klopte huisvriend Christian aan bij Jans vrouw Dominique. Hij stelde voor om een fonds op te richten ter nagedachtenis aan Jan. “Aanvankelijk had ik het zeer moeilijk met dat idee. De kinderen en ik waren nog aan het revalideren en zaten in een rouwproces. Ik had tijd en ruimte nodig.” Een poosje later legde Dominique het voorstel toch voor aan haar vier kinderen, toen nog tieners. “Een van hen heeft een ernstig blijvend letsel overgehouden aan het ongeval. Tijdens zijn revalidatie zag hij, nog meer dan de andere gezinsleden, hoe belangrijk het is om een hechte familie en vriendengroep te hebben, een vangnet. Hij gaf ons onmiddellijk het signaal: niet twijfelen.”

Het Fonds Jan Filliers reikt beurzen uit om slachtoffers van een ongeval te ondersteunen in hun persoonlijke ontwikkeling. Het gaat steeds om concrete, persoonlijke projecten: een aangepaste fiets of individuele muzieklessen bijvoorbeeld. “We geven een signaal: je staat niet alleen, er is nog een toekomst en we gaan die zo goed mogelijk aanpakken.”

Geld voor deze projecten komt van spon-

tane giften, acties en eigen evenementen, waar Dominique het fonds telkens kort voorstelt. “Ik ben verplicht om iedere keer terug te keren naar ons eigen verhaal. Dat maakt het soms moeilijk. Ik wil niet blijven peuteren in de wonde, wil het verhaal afsluiten. Christian zegt dan: ‘Dominique, als je denkt dat het te veel wordt, er is niemand die je verplicht om ermee door te gaan.’ Ik heb een tijdje ge-

probeerd om onze ervaring los te koppelen, maar dat gaat niet. Mensen hebben dat nodig om het te begrijpen, om zich betrokken te voelen.” Voor de kinderen is het anders. “Ik denk dat het voor hen belangrijk is om te weten dat hun papa niet vergeten wordt. Jan was zeer geliefd, hij had altijd veel mensen rond zich en stond zelf altijd klaar om iedereen te helpen.” fondsjanfilliers.be